T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

ORTAÖĞRETİM

DERS KİTABI

ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ

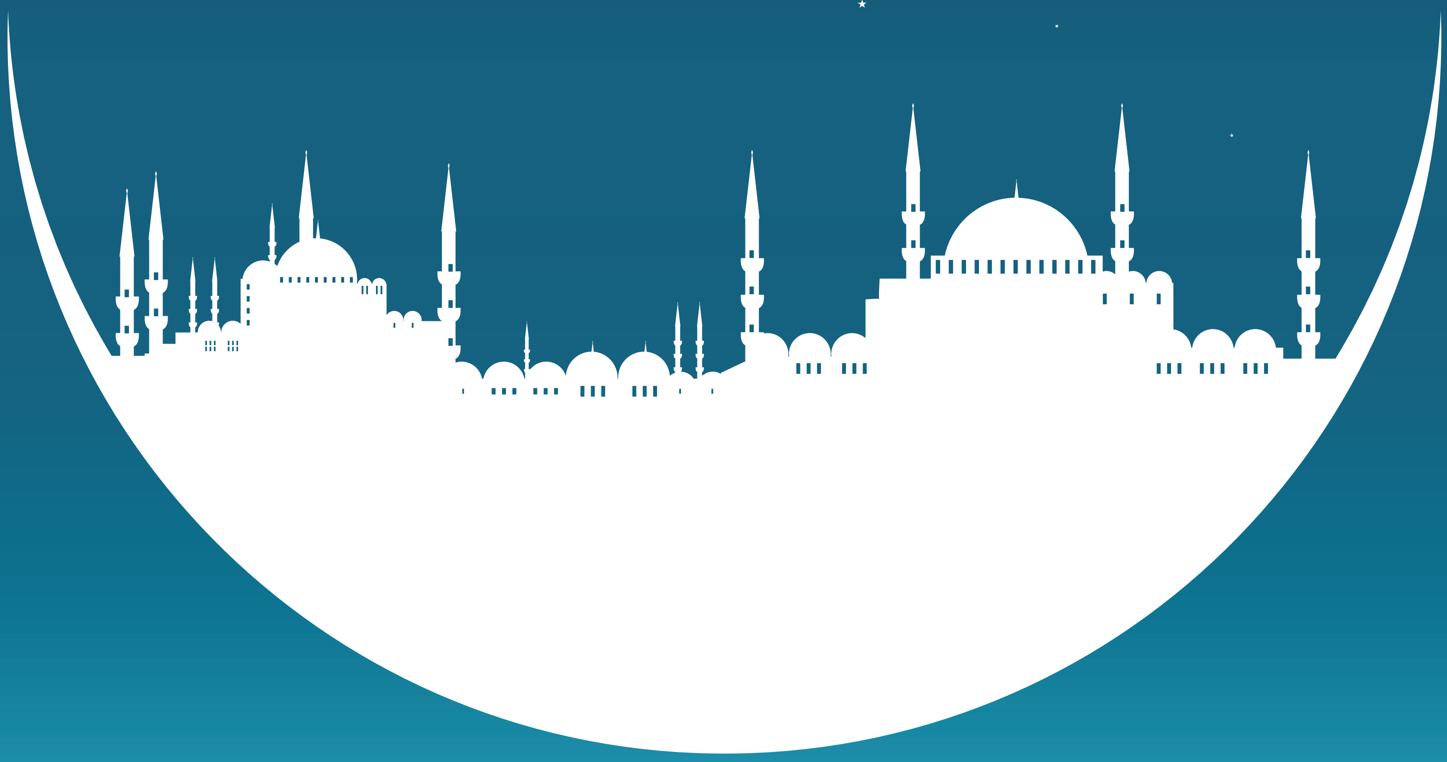

AKAİD

ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ

AKAİD

Ders Kitabı

YAZARLAR

Doç. Dr. U. Murat KILAVUZ
Eba Müslim YAŞAROĞLU
Nihat MORGÜL
Veli KARATAŞ

......, 2025

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YAYINLARI NO..8680
YARDIMCI VE KAYNAK KİTAPLAR DİZİ YAYIN NO 2572

Her hakkı saklıdır ve Millî Eğitim Bakanlığına aittir. Kitabın metin, soru ve şekilleri kısmen de olsa hiçbir surette alınıp yayımlanamaz.

EDİTÖR

Nihal SOYDAŞ

DİL UZMANI

Ahmet POLAT

PROGRAM GELİŞTİRME UZMANI

Hasan TOPAL

REHBERLİK UZMANI

Esra DEMİR

ÖLÇME VE DEĞERLENDIRME UZMANI

Şerife ERTUĞRUL

GÖRSEL TASARIMCI

Sami ÇELİK

Nazlı Elif AKTAŞ

ISBN: 978-975-11-6662-3

Millî Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 01.03.2023 tarihli ve 71331557 sayılı yazısı ile eğitim aracı olarak kabul edilmiştir.

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerîhamdan İlâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'şım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

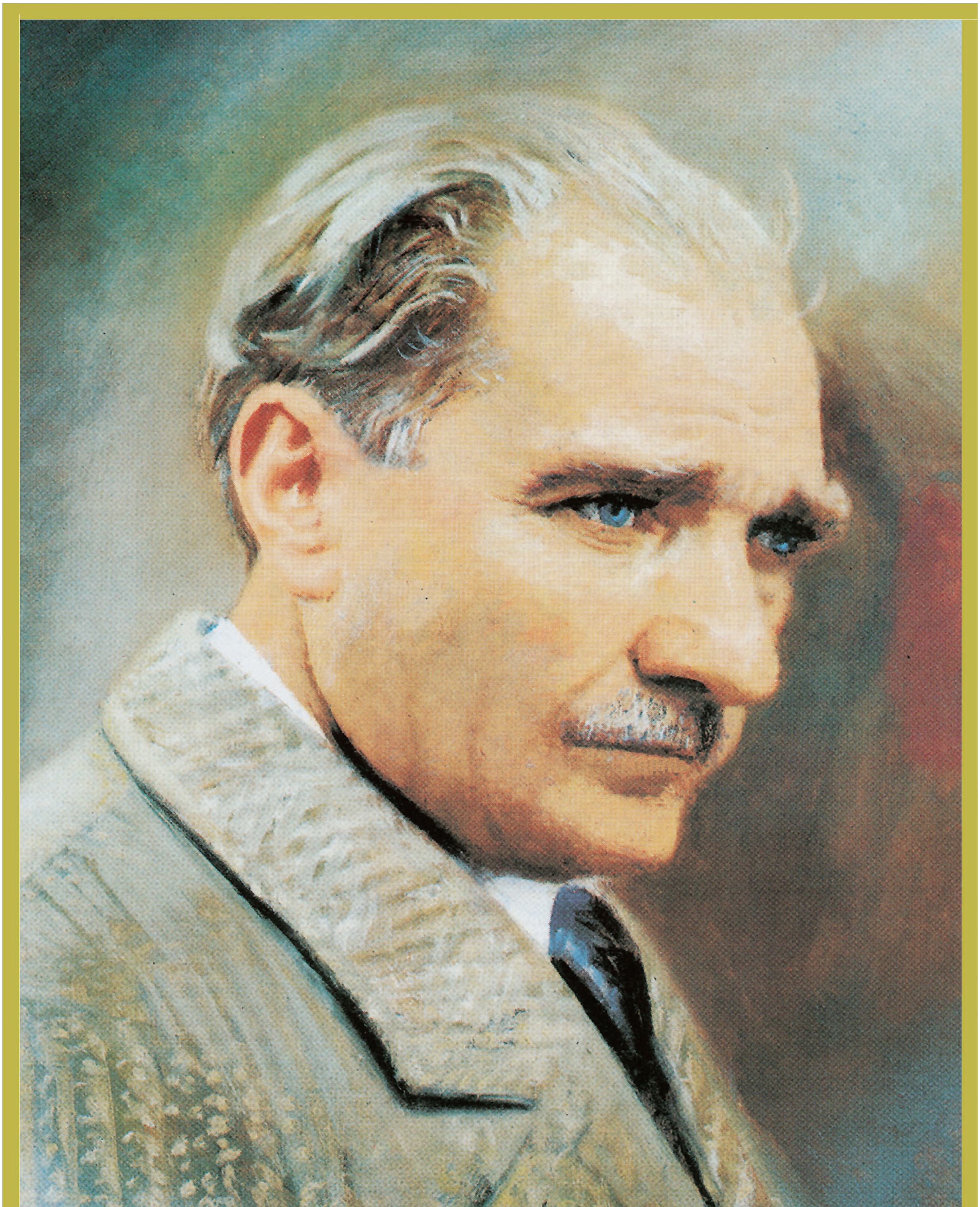

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

KISALTMALAR 9
ORGANİZASYON ŞEMASI 10

1. ÜNİTE
AKAİD İLMİ

1. Dinin Kaynağı 12
2. Akaidin Tanımı, Konusu ve Amacı 14
3. İslam Akaidinin Temel Özellikleri 16
4. İslam Akaidinin Kaynakları 18
Ünitemizi Değerlendirelim 23

2. ÜNİTE
İMAN VE MAHİYETİ

1. İman ve İmanın Mahiyeti 26
2. İman ve Amel Arasındaki İlişki 31
3. İmanın Geçerli Olmasının Şartları 34
4. İnanç Bakımından İnsanlar 35
4.1. Mümin 35
4.2. Münafık 36
4.3. Kâfir 36
Ünitemizi Değerlendirelim 40

3. ÜNİTE
ALLAH'A İMAN

1. Allah'a İman ve İslam Akaidindeki Yeri 44
2. Allah İnancının Fıtriliği 45
3. Allah'ın Varlığı ve Birliği 47
4. Allah'ın İsimleri 53
5. Allah'ın Sıfatları 57
5.1. Zatî Sıfatlar 57
5.2. Sübuti Sıfatlar 59
6. Allah'a İmanın İnsana Kazandırdıkları 64
Ünitemizi Değerlendirelim 67

4. ÜNİTE
MELEKLERE İMAN

1. Meleklerin Varlığı ve Mahiyeti 70
2. Meleklerin Görevleri 72
3. Meleklere İmanın İnsana Kazandırdıkları 76
4. Kur'an-ı Kerim'e Göre Cinler 77
5. Kur'an-ı Kerim'e Göre Şeytanlar 80
Ünitemizi Değerlendirelim 85

5. ÜNİTE
PEYGAMBERLERE VE KİTAPLARA İMAN

1. Nübüvvet, Risalet ve Vahiy 88
1.1. Peygamberlere Olan İhtiyaç 90
1.2. Peygamberlerin Özellikleri 90
1.3. Kur'an'da Adı Geçen Peygamberler....................95
1.4. Peygamberler ve Tevhit Mücadelesi 96
1.5. Peygamberlere İmanın İnsana Kazandırdıkları 101
2. Peygamberlere Gönderilen Kitaplar 101
2.1. Tevrat 104
2.2. Zebur 104
2.3. İncil 104
2.4. Kur'an-ı Kerim 105
2.5. Kitaplara İmanın İnsana Kazandırdıkları....................107
Ünitemizi Değerlendirelim....................109

6. ÜNİTE
AHİRETE İMAN

1. Dünya Hayatı ve Ahiret 112
2. Ahiret Hayatının Varlığının Delilleri....................115
3. Ahiret Hayatının Safhaları....................118
3.1. Berzah Âlemi....................118
3.2. Kıyamet 120
3.3. Ba's....................123
3.4. Mahşer, Hesap ve Mizan....................124
3.5. Sırat....................125
3.6. Cennet ve Cehennem....................128
4. Ahirete İmanın Hayatımıza Etkileri 130
Ünitemizi Değerlendirelim....................133

7. ÜNİTE
KADER VE KAZAYA İMAN

1. Kader ve Kaza....................136
2. Kader ve Kaza İnancının Kur'an ve Hadislerdeki Temelleri.........137
3. İnsan - Kader İlişkisi 141
3.1. Akıl 141
3.2. İrade....................143
3.3. Sorumluluk....................145

4. Kaderle İlişkilendirilen Bazı Kavramlar....................................147
4.1. Ecel..147
4.2. Rızık..149
4.3. Afet 150
4.4. Sağlık ve Hastalık..151
4.5. Başarı ve Başarısızlık 152
4.6. Dua ve Tevekkül 153
4.7. Sabır, Teslimiyet ve Rıza 155
4.8. Hayr ve Şer..155
4.9. Hidayet ve Dalalet..156
Ünitemizi Değerlendirelim..159

SÖZLÜK 161
CEVAP ANAHTARI..168
KAYNAKÇA 169
GÖRSEL VE GENEL AĞ KAYNAKÇASI 170
TÜRKİYE'NİN MÜLKİ İDARE BÖLÜMLERİ İLE KARA VE DENİZ KOMŞU-
LARI HARİTASI 171
TÜRK DÜNYASI HARİTASI 172

KISALTMALAR

as	: aleyhisselam
bk.	: bakınız
C	: cilt
cc	: cellecelalüh
çev.	: çeviren
DİA	: Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
ed.	: editör
haz.	: hazırlayan
Hz.	: Hazreti
md.	: madde
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
s.	: sayfa
sav	: Sallallahü aleyhi vesellem
TDV	: Türkiye Diyanet Vakfı

DEĞERLENDİRME EK SORULARI

ÜNİTE İSMİ

ÜNİTE KAREKODU VE ÜNİTE SUNUSU

ÜNİTE NUMARASI

KAPAK GÖRSELİ

ÜNİTE KAVRAMLARI

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

DEĞERLENDİRME SORULARI

Ünite karekodu Ünite sunusu

AKAİD İLMİ

1. ÜNİTE

KAVRAMLAR

- din, İslam, itikat, akaid, fıtrat

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Sizce bir insan, inancı veya dini olmadan huzurlu bir şekilde hayatını sürdürebilir mi? Arkadaşlarınızla tartışınız.
2. İslam itikadının temel esaslarını ilgili kaynaklardan araştırarak İslam'ın temel inanç ilkelerini tespit etmeye çalışınız.
3. Akaid kavramının anlamlarını sözlükten bulup defterinize yazınız.

11

1. Ünite AKAİD İLMİ

ÜNİTEMİZİ DEĞERLENDİRELİM

A Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. **İslam âlimlerine göre dinin tanımını yazınız.**
....
2. "...Her doğan çocuk fıtrat üzere doğar..." (Buhari, Cenâiz, 92.) **hadisini dinin kaynağı olması açısından açıklayınız.**
....
3. **İslam akaidinin ayırıcı özellikleri nelerdir? Yazınız.**
....
4. **Akaidin amaçlarını maddeler hâlinde söyleyiniz.**
....
5. **Aklın akaiddeki rolünün ne olduğunu belirtiniz.**
....
6. **İslam akaidine dair iki eserden kısaca bahsediniz.**
....

B Aşağıdaki çoktan seçmeli soruları cevaplayınız.

1. **Akaid ilminin ana konusunu oluşturan usulüselase aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?**
A) Nübüvvete, kitaplara ve ahiret gününe iman
B) Allah'a (cc), nübüvvete ve ahiret gününe iman
C) Nübüvvete, kitaplara ve kadere iman
D) Allah'a (cc), meleklere ve ahiret gününe iman
E) Kitaplara, nübüvvete ve tevhide iman

2. **Aşağıdakilerden hangisi akaid ilminin amaçları arasında yer almaz?**
A) İnsanın dünya ve ahiret mutluluğunu temin için çaba göstermek
B) İslam inanç esaslarını eleştirilere karşı savunmak
C) Batıl dinlerin doğuş ve gelişimleri hakkında sağlıklı bilgiler vermek
D) İnanç esaslarının ispatını vahiy ve aklın verileriyle yaparak kişinin imanını taklitten kurtarmak
E) İnsanı şüphelerden arındırmak

23

AKAİD İLMİ 1. Ünite

peygamber seçerek âlemlere üstün kıldığını, hidayeti bulmasını ve doğru yaşamasını sağlayacak bilgileri kendisine verdiğini buyurmuştur.[14] Hz. Âdem'den Peygamber Efendimiz'e kadar gelen bu dinin müşterek adı olan İslam, hiçbir şekilde ortak koşmaksızın sadece Allah'a (cc) gönüllü itaat ve teslimiyet, bu itaatin kalp ve dille benimsenip ortaya konulması ve sonucunda O'nun emir ve yasaklarına uyarak kulluk edilmesidir. Farklı dönemlerde gelen peygamberlerin getirdiği şeriatler yani emir ve yasaklar farklı olabilse de inanç ve genel ahlak ilkeleri kesinlikle değişiklik göstermemiştir. **"Dini ayakta tutun ve onda ayrılığa düşmeyin diye Nuh'a emrettiğini, sana vahyettiğimizi, İbrahim'e, Musa'ya ve İsa'ya buyurduğumuzu Allah size de din kıldı..."**[15] ayeti, tüm peygamberlerin mesajlarındaki birlik ve bütünlüğün ifadesidir. Nitekim Allah Teala **"Şüphesiz, Allah nezdinde din İslam'dır..."**[16] buyurduktan sonra, ehl-i kitabın kıskançlık, ihtiras ve kinlerinden dolayı İslam'dan uzaklaştıklarını bildirmiştir.[17] Yüce Allah hak dine bağlanan müminleri gerek daha önce gelmiş kitaplarda gerekse Kur'an'da "Müslümanlar" olarak isimlendirmiştir.[18] Nitekim Hz. İsa'ya iman etmiş Havârîler kendilerinin "Müslümanlar" olduğunu söylemişler,[19] Hz. İbrahim ve Hz. Yakub, evlatlarına **"...Oğullarım! Allah sizin için bu dini seçti. O hâlde ancak Müslümanlar olarak ölünüz!"**[20] şeklinde vasiyette bulunmuşlardır. Bu örnekler tüm peygamberlerin getirdiği dinin İslam olduğunun göstergesidir. Nitekim Allah Teala **"Kim İslam'dan başka bir din ararsa bilsin ki kendisinden (böyle bir din) asla kabul edilmeyecek ve o, ahirette ziyan edenlerden olacaktır."**[21] buyurarak bu gerçeğe işaret etmiştir.

2. Akaidin Tanımı, Konusu ve Amacı

Akaidin Tanımı

Akide kelimesi sözlükte, ''gönülden bağlanılan, düğüm atmışcasına inanılan şey'' anlamına gelir. İtikad ise ''bir şeye gönül bağlamak, düğüm atmışcasına (kesinlikle) inanmak, gönülden benimsemek'' demektir ve iman terimi ile eş anlamlıdır. Akide kelimesinin çoğulu olan akaid ise terim olarak ''inanılan şeyler,akideler dinî inançlar, gönülden bağlanılan,kesinlikle inanılan şeyler, itikatlar'' demektir. İslam akaidi, İslam'ın temel inanç esasları ve hükümlerini, Kur'an-ı Kerim ve hadisler çerçevesinde inceler. Akaid ilmi; Allah'ın (cc) varlığını, birliğini, sıfatlarını, fiillerini, yaratmada ve hükmetmede eşsizliğini, ahiretle ilgili konuları, meleklere, kitaplara ve peygamberlere imanı, kaza ve kaderle ilgili konuları ele alır.[22]

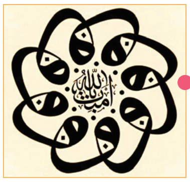

Görsel 1.2: "Amentü billahi" hat yazısı

Akaid ilmi; ilk ortaya çıkışı itibarıyla iman esaslarından özet olarak, tartışmaya girmeden, sadece Kur'an ve hadislerde yer alan bilgileri aktarmak suretiyle bahseden bir ilimdi. Ancak tarihî süreçte, bu esasları akıl ışığında inceleyen, delillendiren, bunun yanı sıra doğrudan doğruya inanca ilişkin bir mesele olmasa da iman esaslarının açıklanması, ispatı ve savunmasına yardımcı olacak konuları da ele alan bir ilim hâline dönüşmüş ve bu ilim için akaidin yanı sıra kelam adı da kullanılmaya başlanmıştır.

14. bk.Al-i İmran Suresi, 33. ayet; Bakara suresi, 37. ayet.
15. Şûra suresi, 13. ayet.
16. Al-i İmran suresi, 19. ayet.
17. bk. Al-i İmran Suresi, 19. ayet.
18. bk. Hac suresi, 78. ayet.
19. bk. Al-i İmran suresi, 52. ayet; Maide suresi, 111. ayet.
20. Bakara suresi, 132. ayet.
21. Al-i İmran suresi, 85. ayet.
22. bk. Ahmet Saim Kılavuz, Akaid, TDV İslam Ansiklopedisi, C 2 s. 212.

14

KONU İÇERİKLERİ

KONU BAŞLIKLARI

İLGİLİ GÖRSELLER / GRAFİKLER

RESİM AÇIKLAMA YAZISI

KAYNAKLAR

SAYFA NUMARASI

KİTAPTA YER ALAN ETKİNLİKLER

ETKİNLİK TÜRLERİ

O OKUYALIM	B BİLGİ KUTUSU	Y YORUMLAYALIM	L LİSTELEYELİM
D DÜŞÜNELİM	D DEĞERLENDİRELİM	A ARAŞTIRALIM	N NOT EDELİM
	B BULALIM	T TARTIŞALIM	